

Последњих дана непрестано се говорило о дискриминацији над Ромима. Мада је конкретан повод било њихово принудно исељавање из дивљег насеља на Новом Београду, узроци проблема много су фундаменталнији. Такође, данас је светски дан Рома и поводом њега се одржавају скупови, отварају изложбе ромске уметности, доносе стратегије, организују дефилеи, концерти.

Све ти планови и стратегије звуче обећавајуће, али тешко да имају икаквог ефекта на побољшавање ситуације у којој се Роми налазе. Нарочито је проблематична идеја да се против предрасуда о Ромима може борити мерама као што су забрана говора мржње или развијање емпатије према мањинским групама. Избацивање из употребе одређених термина који имају негативне конотације, попут "Циганин" "педер" и сл. и њихова замена политички коректним и "значањски невиним" терминима као што су "Ром" и "хомосексуалац" ни на који начин не може да замени и "запрљане" ставове људи. Нови термини врло брзо упадну у тзв. "еуфемистички млин" што значи да попримају значења старих, а зачарани круг може једино прекинути стварна промена у ставовима људи. Ово се може уочити и посматрајући промене у сленгу – све чешће се могу чути фразе као што су: "Који си ти Ром" или "Какав си хомосексуалац". Наравно, језик се може стално дезинфиковати и нови термини могу се опет избацити из употребе када се превише запрљају негативним значењима, али то није ништа друго до гурање проблема под тепих.

И брига о избору правих речи, и претерана оптерећеност правилним начином опхођења према припадницима мањина, уносе додатну несигурност у односе међу људима. Тако долазимо у апсурдну ситуацију да што се више у медијима говори о дискриминацији Рома, то су односи на "терену" све гори. Оптерећени зебњом да не буду случајно сврстани у дискриминаторе, људи буквално беже од ситуација у којима постоји могућност контакта са припадницима ромске националности. Посматрање свакодневних ситуација у којима долази до сусрета – на пример на дечјем игралишту,

пружа увид у апсурдност тог нападног игнорисања разлика, као и у ниво несигурности у погледу правилног поступања. Када се на игралишту појаве ромска деца без надзора одраслих која, као што је и за очекивати од сваког детета коме нико не брани да ради шта хоће, почну да сметају другој деци, узимају без питања туђе играчке и слично, онда се "бели" родитељи уз значајно међусобно сигнализирање очима и у мртвој тишини покупе и са децом се дискретно удаље са игралишта. Дакле, уместо да реагују нормално и према мерилима своје друштвене групе те изгрде дете које се понаша непримерено, што је и једини заиста продуктиван начин да дође до укључивања тог детета у заједницу, они се не усуђују да кажу било шта што би могло да звучи негативно или увредљиво и радије бирају да се сами повуку и "препусте територију".

То, очигледно, не води побољшању односа према Ромима, већ међусобној изолацији. Како истраживања показују, наглашена емпатија може чак да појача негативне ставове према мањинама. Емпатија, као начин "освешћеног" приступа проблемима мањина, изазива позитиван став када је усмерена на неку мањинску групу у апстракцији, али негативан када се срећемо са конкретним представницима те мањинске групе. У тим директним сусретима, толико смо оптерећени размишљањем о томе шта би та особа могла да мисли о нама као о припадницима групе која је дискриминише, да та, толико прижељкивана емпатија, заправо у нама изазива негативне емоције. [1](#)

Због тога је и најлакше и најлепше организовати изложбе и дивити се нечијој уметности или уживати у његовој музици, волећи притом све апстрактне Роме овога света. А најтеже је посматрати неког ко се очигледно разликује као једнаког, и оцењивати га истим мерилима којима оцењујемо и себе.

1. <http://www.sciencedaily.com/releases/2009/02/090218141951.htm> [^]